

Barry B. Longyear - MŮJ NEPŘÍTEL

To jsme tehdy seděli s Jerryem u ohně a šili. A hovořili.

"Vždyť ty, Jerry, víš, o čem všem se v tom píše. " Pozvedl jsem Talman. "Ale o tom všem jsem už slyšel - myslel jsem si, že najdu něco nového. "

Odložil šití do klína a chvíli si mě pozorně prohlížel. Pak zakroutil hlavou a znovu se věnoval šití, "Ty na nějaké hlubší úvahy nejsi, Dejvidž."

"Co tím chceš říct?"

Vztyčil tříprstou ruku. "Vesmír, Dejvidž - tam všude je vesmír, vesmír života, věcí a událostí. Jistěže existují rozdíly, ale je to stále tentýž vesmír, a my všichni se musíme řídit jeho zákony. A ty jsou všude stejné. Uvažoval jsi o tom někdy?"

"Ne. "

"Právě to jsem chtěl říct, Dejvidž. Ty na hlubší úvahy nejsi. "

Odfrkl jsem. "Říkal jsem ti, že o tom všem jsem slyšel už dřív. Takže si myslím, že to dokazuje, že lidi uvažují do stejné hloubky jako Dráčové. "

Rozesmál se. "*Ty se v mých postřezích snažíš za každou cenu najít něco rasového. To, co jsem řekl, se vztahuje na tebe, nikoli na celou lidskou rasu...*"

Odplivl jsem si na zmrzlou půdu. "Vy Dráčové si tedy myslíte, že jste kdovíjak chytří. " Zvedl se vítr a já jsem v něm ucítil slanou příchut' moře. Blížila se jedna z větrných smrští. Obloha se zatahovala tou zvláštní tmavou barvou, kterou jsem považoval spíš za púlnoční modř než za čern. Pod límec mi pronikl ledový pramínek.

"Co je na tom špatného, že jsem právě takový, jaký jsem? Každý ve vesmíru nemusí být zrovna filozofem, ty žaboksichte! Takových jako já jsou milióny, miliardy. Možná víc. Má to na něco nějaký vliv, jestli hloubám o existenci nebo ne? Ta zde je a to je vše, co musím vědět."

"Dejvidž, ty neznáš ani rodokmen dál než ke svým rodičům a teď říkáš, že nechceš znát historii svého vesmíru, kterou se můžeš dozvědět. Jak pochopíš svoje místo v této existenci, Dejvidž? Kde se nacházíš? Kdo jsi?"

Potrásl jsem hlavou a upřel pohled na hrob, pak jsem se otočil a postavil se čelem k moři. Za hodinu, možná za mň, se natolik setmí, že nebude vidět bílé hřebínky vln. "Já jsem já... tím jsem. Ale byl jsem to já, kdo držel nad bezbranným Zammisem kámen a vyhrožoval mu smrtí? Bylo mi mizerně z toho, jak samotě pronikající do mého myšlení narůstají drápy a tesáky, které začínají drásat a trhat poslední zbytky mé přičetnosti. Otočil jsem se opět k hrobu, zavřel oči a pak je zase otevřel. "Jsem stíhač, Jerry. To přece je někdo. "

"To je to, co děláš, Dejvidž; to není to, čím nebo kým jsi."

Poklekl jsem k hrobu a rukama jsem drásal ledem pokryté kameny. "Ty se mnou už nemůžeš mluvit, Dracu! Jsi mrtev!" Zarazil jsem se, když jsem si uvědomil, že slova, která mi před chvílí zazněla v uších, jsou slovy *Talmanu* přizpůsobenými mé situaci. Klesl jsem na kameny a uvědomil si vítr, pak jsem se odstrčil a postavil na nohy. "Jerry, Zammis nechce jíst. Už tři dny. Co mám dělat? Proč jsi mi dřív, než jsi... však víš, nic neřekl o drackých děckách... ". Přitiskl jsem si ruce k obličejí. "Uklidni se, chlapče. Vydrž, a oni tě strčí do blázince." Do zad se mi opřel vítr svěsil jsem ruce a pak jsem od hrobu odešel.

Seděl jsem v jeskyni a zíral do ohně. Přes skály nebylo vítr slyšet a oheň nepraskal, protože dřevo bylo suché a plameny horké. Poklepával jsem si prsty na kolenou, pak jsem si začal pobrukovat. Hluk, jakýkoli hluk pomáhá zahnat skličující samotu. "Parchant." Zasmál jsem se a přikývl. "Jo, velkej, a *kizlode va nu, datšát.* " Zkřivil jsem rty do úsměvu a snažil se vzpomenout si na všechny dracké nadávky a oplzlosti, které jsem se od Jerryho naučil. Bylo jich poměrně dost. Špičkou nohy jsem vytukával do písku rytmus a začal jsem si znovu pobrukovat. Zarazil jsem se, zamračil a pak jsem si na tu píseň vzpomněl.

*Rýny, týny, bože milý,
u čeho to jsme?
Ene, bene, zatraceně,
jsme u letky B.*

Opřel jsem se zády o stěnu jeskyně a snažil se vybavit si další sloku. *Pilot žije nevesele, co mu daj, to sní, musí ženě velitele, tahat z vlasů vši.*

"Hrome!" Plácl jsem si rukou do kolena a snažil se představit si tváře dalších pilotů ze salonku pro letce. Dráždicí výpary whisky jsem téměř cítil. Vadik, Wooster, Arnold... ten s rozbitým nosem - Demerest, Kadiz. Znovu jsem si začal pobrukovat a pohupovat imaginárním džbánkem s přidělem grogu, který jsem držel za imaginární ucho.

*A když bude protestovat,
rozhodneme se,
do zadku mu střepy nacpat
a zalepít je.*

Jeskyně zněla ozvěna písni. Povstal jsem, rozhodl ruce a vykřikl, "Jaááhuuů!"

Zammis začal plakat. Kousl jsem se do rtu a přistoupil k uzlíku na matraci. "Tak co? Dal by sis teď něco k snědku?"

"An, afi, ve. " Dítě pokyvovalo hlavou dopředu a dozadu. Šel jsem k ohni, vzal svitek hadího masa a zamířil zpátky. Poklekl jsem vedle Zammise a přistrčil mu maso ke rtům. Ale on ho opět odstrčil. "No tak, mrně, jíst musíš." Pokusil jsem se znovu, ale dopadl jsem stejně. Rozbalil jsem ho a prohlédl si jeho tělo. Řekl bych, že ztratil na váze, i když se nezdálo, že by zeslábl. Pokrčil jsem rameny, zase ho zabalil, povstal a vykročil ke svému lůžku.

"Gtí, ve. "

Otočil jsem se, předklonil a zvedl ho. Oči měl otevřené a hleděl mi do tváře, pak se usmál.

"Čemu se směješ, ty ošklivče? Měl by ses mrknout na svůj ksicht!"

Vyrazil jsem ze sebe krátké zasmání, a pak se zurčivě rozesmál. Šel jsem s ním ke svému lůžku, usedl a položil si ho na klín.

"Ga?nma, ba, ba. "Ručičkama uchopil volnou klopou mého kabátu a zatáhl za ni.

"Gamabába tobě taky. Tak co uděláme teď? Co kdybych té začal učit rod Jeribů? Stejně se ho jednou budeš muset naučit a klidné by to mohlo být právě teď. Rodová linie Jeribů. Odříkávání té linie bylo to jediné, čím mě Jerry vůbec kdy poctil. Pohlédl jsem dítěti do očí "Až tě přivedu před archív Jeribů, řekneš toto: *Zde před vámi stojím já, Zammis z rodu Jeribů, zrozený z Šigana, stíhacího pilota.* " Usmál jsem se, když jsem pomyslel na nadzvednutá žlutá obočí, kdyby Zammis pokračoval:

"A Šigan byl zatraceně dobrý pilot. Jednou mi totiž kdosi řekl, že provedl chytrý manévr ocasioními křídly, pak udělal obrat a vrazil do toho kizlodského parchanta, zná-mého nám všem jako Willis E. Davidge... " Potřásl jsem hlavou. "Ke svým insigniím se nedostaneš, když budeš recitovat svůj rod anglicky. " A začal jsem znovu: "*Nata nu enta va, Zammis zea das Jeriba, estej va Šigan, asám na denuadar...*"

Osm z těch dlouhých dní a nocí mě svíral strach, že dítě zemře. Zkusil jsem všechno - kořeny, sušené bobule, sušené švestkovité ovoce a hadí maso sušené, vařené, přežvýkané i drcené. Zammis všechno odmítal. Prohlížel jsem ho často, ale jeho přebal byl stále tak čistý, jako když jsem mu ho dával. Ztratil na váze, ale zdálo se, že zesílil. Devátého dne lezl v jeskyni po podlaze. Nebylo v ní nijak teplo, i když oheň stále hořel, a já měl strach, že se nachladí, když bude lézt po zemi jen tak. Navlékl jsem mu proto obleček z hadí kůže a čepici, které pro něho ušil Jerry. Když jsem ho oblékl, postavil jsem ho na nohy a prohlédl si ho. Dokázal se již uličnický usmívat a to mu v kombinaci s jiskřičkami v jeho žlutých očích a hadím oblečkem a čepicí dodávalo vzezření skřítky. Držel jsem ho ve stojící poloze, a jelikož se mi zdálo, že stojí dost pevně, pustil jsem ho. Usmál se, zatřepal svýma hubnouchy a ručič-

kama, pak vyrazil ze sebe smích a nejistě ke mně vykročil. Zachytil jsem ho v pádu a on zavřískal.

O dva dny později Zammis již chodil a lezl všude, kam se mohl dostat. Zažil jsem hodně úzkosti, když jsem se vracel z venku a hledal ho v síních v zadní části jeskyně. Když jsem ho jednou chytil u ústí jeskyně, k níž pelášil jako zajíc, měl jsem toho právě dost. Z hadí kůže jsem mu udělal popruhy, připevnil je ke koženému vodítku a jeho volný konec uvázal ke skalnímu výběžku nad svým lůžkem. Mohl i nadále chodit, kam chtěl, ale alespoň jsem ho našel.

Čtyři dny poté, co začal chodit, chtěl jíst. Dračka nemluvnata jsou pravděpodobně nejslušnější a nejohleduplnější děti v celém vesmíru. Tři čtyři pozemské týdny žijí ze svého tuku a po celou tu dobu se neznečišťují. Až se naučí chodit a mohou se tedy dostat na místo, na němž se s nimi dohodnete, začnou vyžadovat jídlo a vyměšovat. Jen jednou jsem mu ukázal, jak se používá krabice na odpadky, kterou jsem pro tyto účely vyrobil, a víckrát jsem nemusel. Po pěti nebo šesti lekcích se dovedl sám svlékat a oblékat. Když jsem tak pozoroval malého Draca, jak se učí a jak roste, začal jsem chápat piloty z naší letky, kteří nudili jeden druhého - i mnohé jiné - tím, že předváděli bezpočet fotografií ošklivých dětiček a každou doprovázeli půlhodinovým komentářem. Než sníl roztál, Zammis uměl mluvit. Naučil jsem ho, aby mi říkal strýčku.

Z nedostatku vhodnějšího výrazu jsem období tání ledu nazval jarem. Bude ještě dlouho trvat, než se zakrslý les zazelená a než se hadi odváží vylézt ze zamrzlých děr. Na obloze zůstávala věčná pokrývka z temných, zlověstných mračen a dosud padal mokrá sněh, který všechno pokrýval tvrdou, kluzkou glazurou. Ale hned druhý den ta glazura začala tát a teplejší vzduch pronikl o další milimetr do půdy.

UVědomil jsem si, že nastal čas sbírat dřevo. Minule, než udeřila zima, nenasbírali jsme s Jerryem společnými silami dřeva dostatek. To krátké léto se bude muset využít k zajištění jídla na zimu. Doufal jsem, že dveře v ústí jeskyně utěsním, a přísahal jsem si, že v jeskyni vymyslím nějaké instalace - stahovat si venku spodky za větru bylo dost nebezpečné. Takových problémů jsem měl plnou hlavu, když jsem si udělal na lůžku pohodlí a pozoroval, jak se kouř stáčí do praskliny ve stropě jeskyně. Zammis byl někde vzadu v jeskyni, hrál si s kameny, které našel, a já jsem musel usnout. Probudilo mě, když mi Zammis lomcoval rukou.

"Strýčku?"

"Hmm. Co je?"

"Strýčku, podívej."

Překulil jsem se na levou stranu a obrátil se k němu. Zammis měl vztyčenou pravici, prsty roztažené. "Co je, Zammisi?"

"Podívej. " Ukazoval mi pravou ruku a roztáhl mi prsty. "Jeden, dva, tři, čtyři, pět!"

Přikývl jsem. "Takže umíš počítat do pěti."

Zamračil se a pěstičkou učinil netrpělivý posunek. "Podívej." Uchopil moji roztaženou ruku a položil na ni svou. Druhou rukou ukázal nejdříve na jeden ze svých prstů, pak na jeden z mých. "Jeden, jeden." Svýma žlutýma očima si mě zkoumavě prohlížel, aby zjistil, zda chápu.

"Ano."

Ukázal na další prsty. "Dva dva." Pohlédl na moji ruku a ukázal: "Tři, tři. " Pak uchopil moje dva zbývající prsty. "Čtyři, pět!" Mou ruku pustil a ukázal vedle své. "Čtyři, pět?"

Potrásl jsem hlavou. Zammis, kterému nebyly ani čtyři pozemské měsíce, přišel na jeden z rozdílů mezi Dráčem a člověkem. Dítě člověka by muselo mít - kolik? - pět, šest nebo sedm let, než by se na něco takového zeptalo. Povzdechl jsem si. "Zammisi?"

"Ano, strýčku."

"Zammisi, ty jsi Dráč. A Dráčové mají na ruce pouze tři prsty. " Vztyčil jsem pravici a zatřepal prsty. "Já jsem Člověk, já mám pět."

Přísahám, že se mu oči zalili slzami. Roztáhl svoje ruce, podíval se na ně, pak zavrtěl hlavou. "Růst, čtyři, pět?"

Posadil jsem se a pohlédl mu do tváře. Divil se, kam se poděly jeho další dva prsty. "Podívej, Zammisi, ty a já jsme různé... různé druhy bytostí. Rozumíš?"

Potřásl hlavou. "Růst čtyři, pět?"

"Nevyrostou. Ty jsi Dráč." Ukázal jsem si na prsa. "Já jsem Člověk.

Takhle bych se nikam nedostal. "Tvůj rodič, z něhož pocházíš, byl Dráč. Rozumíš?"

Svraštil čelo. "Dráč. Co *Dráč*?"

V první chvíli jsem měl sto chutí uchýlit se k věčnému a spolehlivému *to pochopíš, až budeš větší*. Pak jsem zavrtěl hlavou. "Dráčové mají na každé ruce tři prsty. Tvůj rodič měl na každé ruce tři prsty. Poškrábal jsem se ve vousech. "Můj rodič byl člověk a na každé ruce měl pět prstů. Proto já mám na každé ruce také pět prstů."

Poklekl do písku a pozorně si svoje ruce prohlížel. Vzhlédl ke mně, opět se podíval na svoje ruce a pak znovu upřel pohled na mě. "Co rodič?"

Pátravě jsem se na něho zahleděl. Musel procházet určitou krizí kvůli své totožnosti: Byl jsem jedinou bytostí, kterou kdy viděl, a já jsem měl pět prstů. "Rodič je... ten... " Znovu jsem se poškrábal ve vousech. "Podívej... všichni z někoho pocházíme. Já jsem měl matku a otce - dva rozdílné druhy lidí - kteří mi dali život, kteří mě udělali, rozumíš?"

Věnoval mi pohled, který mohl být interpretován jako *kamaráde, tys to přehnal*. Pokrčil jsem rameny. "Nevím, jestli to dokážu vysvětlit."

Ukázal mi na prsa. "Moje matka? Můj otec?"

Pozvedl jsem ruce a zase je spustil do klína, sešpulil ústa, poškrabal se ve vousech a vůbec všelijak získával čas. Po celou tu dobu na mě bez zamrkám hleděl "Podívej, Zammisi, ty matku a otce nemáš. Já jsem člověk, proto je mám. Ty jsi Dráč, ty máš rodiče - jen jednoho, rozumíš?"

Potřásl hlavou. Pohlédl na mě, pak si ukázal znovu na prsa. "Dráč."

"Správně."

Ukázal na mě. "Člověk."

"Taky správné."

Odtáhl ruku a položil si ji do klína. "Odkud Dráčové?"

Kristepane! Pokoušet se vysvětlovat reprodukci hermafroditů dítěti, které by nemělo ještě ani lézt po zemi! "Zammisi... " Pozvedl jsem ruce, pak jsem je složil do klína. "Podívej. Vidíš, o kolik jsem větší než ty?"

"Ano, strýčku."

"Fajn." Prsty jsem si pročísl vlasy ve snaze získat čas a přijít na dobrý nápad. "Tvůj rodič byl velký jako já. . Jmenoval se... Jeriba Šigan. " Je zvláštní, jak vyslovení pouhého jména bolelo. "Jeriba Šigan byl jako ty. Měl na každé ruce tři prsty. Vznikl jsi v jeho břichu. " Dloubl jsem ho do bříska. "Rozumíš?"

Zammis se zahihňal a položil si ruce na břicho. "Strýčku, jak tam Dráčové vznikají?"

Nadzvedl jsem nohy, položil je na matraci a natáhl je. Z čeho malí Dráčové vznikají? Zahleděl jsem se na Zammise a zjistil, že to dítě hltá každé moje slovo. Ušklíbl jsem se a řekl mu pravdu. "Ať se propadnu, jestli to vím, Zammisi. Ať se propadnu, jestli to vím." Za půl minuty si Zammis opět hrál se svými kameny.

Nastalo léto a já jsem Zammise naučil, jak se chytají a stahují dlouzí šedí hadi, a později, jak se udí maso. Zammis sedával na bobku na mělké výspě nad jezírkem s kalnou vodou a se svými žlutýma očima upřenýma na hadí díry ve výspě čekával, až některý z jejich obyvatelů vystrčí hlavu. Vítr foukal bez ustání, ale Zammis se ani nepohnul, dokud se neobjevila plochá trojúhelníková hlava s modrýma očima. Had si zkontroloval jezírko, otočil se a zkontroloval si břeh, pak oblohu. Vysunul se o kousek z díry, pak si všechno zkontroloval znovu. Často se podíval přímo na Zammise. Ten však byl vyřezán jako z kamene a nepohnul se, dokud had

nevylezl z díry natolik, že se už nemohl stáhnout zpátky. A tehdy Zammis udělal výpad, chytil hada oběma rukama těsně pod hlavou. Ti hadi neměli jedovaté zuby, ale byli natolik pohybliví, že Zammise strhli do kalné vody.

Hadí kůže jsme roztahovali a ovinovali kolem kmenů stromů a zajišťovali je kolíky. Kmeny jsme uchovávali na otevřeném místě poblíž vchodu do jeskyně pod převisem odvráceným od oceánu. Asi dvě třetiny kůží zpracovaných tímto způsobem se vysušilo, zbývající třetina zhněla.

Za prostorem pro kůže byla udírna, místnost postavená z kamenných zdí, v níž jsme v řadách věšeli hadí maso. V otvoru v podlaze jsme zapalovali oheň z vysušeného dřeva, pak jsme malý otvor utěsňovali kameny a blátem.

"Strýčku, proč maso nehnije, když je vysušeno?"

Uvažoval jsem o tom. "To nevím jistě, jen vím, že nehnije."

"Jak to víš?"

"Prostě to vím. " Pokrčil jsem rameny. "Asi jsem o tom četl.."

"Co je to četl?"

"Čtení. Jako když se posadím a čtu *Talman*. "

"Čteš v *Talmanu*, proč maso nehnije?"

"Ne. Mínil jsem tím, že jsem o tom pravděpodobně četl v jiné knize. "

"My máme jiné knihy?"

Potrásal jsem hlavou. "Mínil jsem tím, že to bylo ještě před tím, než jsem přišel na tuto planetu."

"Proč jsi přišel na tuto planetu?"

"O tom jsem ti vyprávěl. Tvůj rodič a já jsme zde uvezli během bitvy."

"Proč lidé a Dráčové bojují?"

"To je moc složité. " Chvilí jsem prováděl nešťastné pohyby rukama. Lidé tvrdili, že Dráčové jsou agresori, kteří podnikají invaze do našeho prostoru. Podle Dráčů byli agresory lidé, kteří podnikali invaze do jejich prostoru. Co z toho byla pravda?"Zammisi, to souvisí s kolonizací nových planet. Obě rasy se rozpínají a podle své tradice prozkoumávají a kolonizují nové planety. Soudím, že jsme se rozepnuli do sebe navzájem. Rozumíš?"

Zammis přikývl, pak milosrdně ztichl, pohroužil se do hlubokých myšlenek. Od toho drackého děcka jsem se hlavně dověděl všechny otázky, na které jsem nedovedl odpovědět. Připadal jsem si však jako velký chytrák proto, že se mi podařilo Zammise přimět, aby pochopil, co je to válka, a tak zakrýt svoji nevědomost o tom, o čem hlavně šlo.

"Strýčku?"

"Ano, Zammisi."

"Co je to planeta?"

Když chladné, mokré léto skončilo, měli jsme jeskyni nacpanou dřevem na topení a konzervovaným jídlem. Po vyřešení těchto problémů jsem svoje úsilí soustředil na to, abych přírodní bazénky v síních v hloubi jeskyně využil k nějakému vnitřnímu vybavení. Koupelová vana nepředstavovala žádný problém. To se do jednoho z bazénků vhodily horké kameny a voda se ohřála na snesitelnou, ba dokonce příjemnou teplotu. Po vykoupaní se špinavá voda odtáhla dutými stonky bambuso-vité rostliny jako násoskou. Pak bylo možno vanu znovu naplnit z jezírka položeného výše. Problémem zůstávalo, kam tuto vodu odvést. Některé ze síní měly v podlaze díry. První tři díry, které jsme odzkoušeli, odváděly vodu do naší hlavní síně, v níž promočily nízkou obrubu poblíž vchodu. Minulou zimu jsme s Jerryem uvažovali o tom, že jednu z těch děr využijeme jako záchod splachovaný vodou z bazénků, ale nakonec jsme ten nápad zamítli, protože jsme nevěděli, kde se ty dobroty zase vynoří.

Čtvrtá díra, kterou jsem se Zammisem odzkoušel, sváděla vodu pod vchod do jeskyně naproti útesu. Nic ideálního, ale lepší než reagovat na volání přírody uprostřed ledového

vichru kombinovaného s blizardem. Upravili jsme tu díru na odpad jak z vany, tak ze záchodu.

Když jsme se se Zammisern chystali vychutnat naši první horkou lázeň stáhl jsem ze sebe hadí kůže, odzkoušel vodu špičkou nohy, pak jsem do ní vkročil. "Paráda!" Otočil jsem se k Zarnmisovi, dosud svlečenému jen zpola. "Tak sem vlez, Zammisi. Ta voda je báječná. " Zammis však na mě upřeně hleděl, ústa dokořán. "Co ti je?"

Zíral na mě očima doširoka otevřenýma, pak na mě svou tříprstou ručkou ukázal. "Strýčku, co... co to je?"

Sklonil jsem hlavu. "Aha." Potrásl jsem hlavou a vzhlédl k němu. "Zammisi, to všechno jsem ti už vysvětloval, vzpomínáš? Jsem Člověk."

"Ale na co to je?"

Posadil jsem se do teplé vody a tak odstranil z dohledu to, o čem byla řeč. "To je na vylučování kapalných odpadů... kromě jiného. A teď sem skoč a umyj se!"

Svlékl si hadí kůže, sklopil oči ke svému kombinovanému systému s hladkým povrchem, pak vlezl do vany. Usadil se v ní tak, že mu voda sahala ke krku a svýma žlutýma očima se na mě pátravě zadíval. "Strýčku."

"Ano?"

"Na co jiného?"

No, pověděl jsem mu to. A on poprvé vypadal, jako by spíš přemítal, zda jsem mu pověděl pravdu nebo ne, než aby jako obvykle uvěřil všemu, co jsem mu řekl. Ve skutečnosti jsem byl přesvědčen, že si myslí, že jsem lhal - asi proto, že jsem opravdu lhal.

Zima se přihlásila sprškou sněhových vloček nesených něžným vánkem. Zavedl jsem Zammise k zakrslému lesíku nad jeskyní, jeho ruku jsem držel ve své. Když jsme dorazili k hranici z kamenů sloužící Jerrymu za hrob, Zammis si natáhl hadí kůže proti větru, uklonil se, pak se otočil a vzhlédl ke mně. "Strýčku, je toto hrob mého rodiče?"

Přikývl jsem. "Ano. " Otočil se znovu k hrobu, pak potrásl hlavou. "Strýčku, co mám cítit?"

"Nerozumím, Zammisi."

Dítě kývlo hlavou k hrobu. "Vidím, že jsi smutný, když jsi tady. Myslím, že chceš, abych cítil smutek. Chceš?"

Zamračil jsem se, pak jsem zavrtěl hlavou. "Ne. Nechci, abys cítil smutek. Jen jsem chtěl, abys věděl, kde leží."

"Teď už mohu jít?"

"Jistě. Určitě trefíš zpátky do jeskyně?"

"Ano. Chci se jen přesvědčit, jestli mi znovu nechytlo mýdlo."

Díval jsem se, jak se Zammis obrátil a odcupital mezi holé stromy, pak jsem se znovu otočil k hrobu. "Tak co, Jerry, co na svoje děcko říkáš?" Zammis použil popel z dřeva, aby vyčistil z lastur tuk, pak do nich nalil vodu a dal je opět na oheň, aby vyvařil připálené jídlo. Tuk a popel. A tak jsme, Jerry, začali vyrábět mýdlo. Zammisova první várka z nás málem sloupala kůži, ale teď už se ten prcek zlepšuje...!

Vzhlédl jsem k mrakům, pak jsem se dotkl pohledem moře. V dáli se kupila nízká, temná mračna. "Vidíš to? Víš, co to znamená? Ledovou bouři číslo jedna. " Zvedl se vítr a já si dřepěl k hrobu, abych vrátil na hranici kámen, který se z ní skutálel. "Zammis je fajn děcko, Jerry. Chtěl jsem ho nenávidět - když jsi zemřel. Chtěl jsem ho nenávidět. " Položil jsem kámen zpátky, pak jsem se ohlédl na moře.

"Nevím, jak to udělat, abychom se z téhle planety dostali, Jerry..." Koutkem oka jsem zahlédl krátký, rychlý pohyb. Otočil jsem se doprava a vzhlédl nad vrcholky stromů. K šedivé obloze se rychle vzdalovala nějaká černá skvrna. Sledoval jsem ji očima, dokud nezmizela nad mraky.

Naslouchal jsem a očekával jsem, že zaslechnu řev z trysek, ale srdce mi tak silně bušilo, že jsem slyšel jenom vítr. Byla to loď? Postavil jsem se a udělal několik kroků ve směru, kudy ta skvrna letěla, pak jsem se zastavil a otočil hlavu. Spatřil jsem, že kameny na Jerryho hrobě již pokryla vrstvička čistého sněhu. "Třeba to byl jenom pták"

Zammis seděl na své matraci a propíchoval několik kusů hadí kůže kostní jehlou. Natáhl jsem se na svou matraci a díval se, jak se kouř klikatě vine k prasklině ve stropě.. Byl to pták? Nebo snad loď? Ztraceně, to mě ale nahlodalo. Po celé léto jsem na to, jak se z této planety dostat, ani nepomyslel, tu naději jsem již pohřbil, ukryl. Ale teď mě znovu svírala. Procházet se tam, kde slunce svítí, zase nosit normální šaty, prožívat radost z ústředního topení, jíst jídlo připravené šéfkuchařem, být zase mezi... lidmi.

Překulil jsem se na pravý bok a upřel pohled na zeď vedle matrace. Lidé. Lidské bytosti. Zavřel jsem oči a polkl. Dívčí lidské bytosti. Ženy. Před očima se mi vznášely představy - tváře, těla, smějící se páry, tanec po letovém výcviku... jak se jmenovala? Dolora? Dora?

Potrásl jsem hlavou, překulil jsem se a posadil se čelem k ohni. Proč jenom jsem zahlédl to něco, ať už to bylo cokoli? Všechno to, co jsem už dokázal pohřbít - zapomenout - se znovu probudilo.

"Strýčku?"

Vzhlédl jsem k Zammisovi. Žlutá pokožka, žluté oči, žabí obličej bez nosu. Pokýval jsem hlavou. "Copak?"

"Stalo se něco?"

Jestli se prý něco stalo!"Ne. Jen jsem přemýšlel o tom, co jsem dneska zahlédl. Ale asi to nic nebylo. " Natáhl jsem ruku k ohni a vzal si z plotny kus sušeného hada. Pofoukal jsem ho a pak jsem ten houževnatý pruh začal žvýkat.

"Jak to vypadalo?"

"Nevím."

Podle toho, jak se to pohybovalo, jsem měl dojem, že by to mohla být loď. Zmizelo to tak rychle, že si nejsem jist. Snad to byl jenom pták."

"Pták?"

Pozorně jsem se na něho zahleděl. On nikdy ptáka neviděl, ani já jsem na Fyrinu IV žádného nezahlédl. "Zvíře, které létá."

Přikývl. "Strýčku, když jsem tam nahoře v lese sbírali dřevo, viděl jsem něco letět."

"Cože? Proč jsi mi o tom neřekl?"

"Chtěl jsem, ale zapomněl jsem na to."

"Zapomněl!" Nakrčil jsem čelo. "Kterým směrem to letělo?"

Ukázal do zadní části jeskyně. "Tím směrem. Od moře. " Odložil šití. "Můžeme se jít podívat, kam to letělo?"

Potrásl jsem hlavou. "Právě začíná zima. Ty nevíš, jaká je. Už za pár dní bychom zahynuli."

Znovu se začal věnovat děláni děr do hadí kůže.

Vydat se na cestu v zimě by nás zabilo. Ale na jaře to bude něco jiného. S dvouvrstvými hadími kůžemi vycpanými chmýřím z toboolkových plodů a se stanem bychom mohli přežít. Nutně jsme potřebovali stan, mohli jsme ho se Zammisem přes zimu udělat. Stan s tlumoky. Boty. Budeme potřebovat silné vysoké boty. Nesmím zapomenout, že...

Je zvláštní, jak jiskřička naděje vzplane a šíří se, až zazené veškeré zoufalství. Byla to loď? Nevěděl jsem. Jestli byla, startovala nebo přistávala? Nevěděl jsem. Jestli startovala, vydali bychom se špatným směrem. Ale opačný směr znamenal dostat se přes moře. Nějak. Až přijde jaro, vydáme se za zakrslý les a uvidíme, co tam je.

Připadalo mi, že zima uběhla rychle, když jsme se se Zammisem zabývali stanem a já jsem svůj čas věnoval nově objevenému umění ševcovskému. Vyznačil jsem obrysy našich nohou na hadí kůži a po určitém experimentování zjistil, že varem se švestkovitým ovocem se kůže stane měkká a lepkavá. Pak se vzalo několik takových lepkavých vrstev, zatížily se a nechaly vyschnout - výsledkem byla houževnatá, pružná podrážka. Když jsem dokončil boty pro Zammise, už potřeboval nové.

"Jsou moc malé, strýčku."

"Co tím míníš, když říkáš, že jsou malé?"

Ukázal k podlaze. "Tlačí. Prsty mám úplně zmrzačené."

Dřepl jsem si a ohmatal mu boty na špičkách. "To nechápu. Je to jenom pětadvacet dní, co jsem ti bral míru. Určitě ses nepohnul, když jsem tě měřil?"

Zavrtěl hlavou. "Nepohnul jsem se."

Zamračil jsem se, pak jsem se vztyčil. "Postav se, Zammisi. " Poslechl a já jsem přistoupil k němu. Ještě šedesát centimetrů a bude tak vysoký jako Jerry. "Sundej je, Zammisi. Ušiju ti větší. A snaž se nerůst tak rychle."

Zammis postavil stan v jeskyni, dovnitř dal žhavá polena, pak do kůže vetřel tuk, aby ji udělal voduvzdornou. Vyrosl a já jsem výrobu bot pro něho odkládal, dokud jsem si nebyl jist, jakou velikost bude potřebovat. Pokusil jsem se o extrapolaci tak, že jsem Zammisovi měřil nohy každých deset dní a protáhl křivku do jara. Podle mých údajů by to děcko mělo mít v době, kdy roztaje sníh, nohy jako dvojici útočných transportérů. Na jaře bude už Zammis docela určitě dospělý. Jerryho staré letecké boty se rozpadly, ještě než se Zammis narodil, ale já jsem jednotlivé díly schoval. Teď jsem z nich použil podrážky pro střih a doufal v to nejlepší. Věnoval jsem se právě novým botám, Zammis dával pozor na průběh úpravy stanu. Náhle se na mě Zammis ohlédl.

"Strýčku?"

"Co?"

"Je bytí první skutečnost?"

Pokrčil jsem rameny. "To tvrdí Šizumát, já to беру."

"Ale, strýčku, jak víme, že bytí je, skutečné?"

Spustil jsem své dílo níž, pohlédl na Zammise, potřásl hlavou, pak jsem se znovu věnoval šití bot. "Na to ti dávám svoje slovo."

Ušklíbl se. "Ale, strýčku, to není znalost, to je víra."

Povzdechl jsem si a v myšlenkách se vrátil k druhému roku svého studia na Univerzitě národů - k partě adolescentů povalujících se v levném bytě a pokoušejících alkohol, drogy a filozofii. O něco víc než pozemský rok starý Zammis se vyvíjel v otravného intelektuála. "No a co je na víře špatného?"

Uchichtl se. "Ale jdi, strýčku. Víra?"

"Některým z nás na této nehostinné spirále pomáhá. "

"Spirále?"

Poškrabal jsem se na hlavě. "Na této smrtelné spirále, v životě. To je Shakespeare, myslím."

Zamračil se. "To v *Talmanu* není."

"Není. Shakespeare byl člověk. "

Povstal, přistoupil k ohni a posadil se naproti mně. "Byl to filozof jako Mistan nebo Šizumát?"

"Ne. Psal hry - jako hrané příběhy. "

Přejel si rukou po bradě. "Vzpomínáš si ještě na něco od Shakespeara?"

Vztyčil jsem prst. "Být či nebýt to je otázka. "

Rozevřel náhle ústa, pak přikývl. "Ano. Ano! Být či nebýt, to je otázka!" Vztyčil ruce. "Jak můžeme vědět, že venku u jeskyně fouká vítr, když tam nejsme, abychom se přesvědčili? Jak víme, že moře dosud bouří, když tam nejsme, abychom to viděli?"

Přikývl jsem. "Ano."

"Ale, strýčku, jak to víme?"

Podíval jsem se na něho úkosem. "Zammisi, zeptám se tě na něco. Je následující výrok pravdivý nebo nepravdivý: To, co právě říkám, není pravda."

Zamžikal. "Jestli to není pravda, pak je výrok pravdivý. Ale... jestli je to pravda... pak je výrok nepravdivý, ale..." Znovu zamžikal, pak se obrátil a věnoval se znovu vtírání tuku do stanu. "Budu o tom přemýšlet, strýčku."

"To udělej, Zammisi."

Přemýšlel asi deset minut, pak se otočil. "Ten výrok je nepravdivý. "

Usmál jsem se. "Ale právě tak výrok zněl, je tedy pravdivý, ale..." Nechal jsem, aby to vyznělo jako záhada. Ach, samolibosti, ty dokonce světce pokoušíš.

"Ne, strýčku. Ten výrok v dané souvislosti nemá smysl. " Pokrčil jsem rameny. "Víš, strýčku, ten výrok předpokládá, že existují pravdivostní hodnoty, které mají samy o sobě vypovídací schopnost bez jakéhokoli dalšího vztahu. Myslím, že Lurrvenova logika v *Talmanu* říká jasně, že jestliže nesmyslný výrok je roven nepravdě..."

Povzdechl jsem si. "Jo, tak jo..."

"Víš, strýčku, nejdříve musíš uvést souvislost, v níž tvůj výrok má smysl. "

Předklonil jsem se, zamračil a poškrabal se ve vousech. "Rozumím, Chceš říct, že jsem si dělal jen takovou legráčku?" Věnoval mi zvláštní pohled a pak ještě zvláštnější, když jsem se převalil na lůžko a smál se, až jsem se zalykal.

"Strýčku, proč se v rodu Jeribů vyskytuje pouze pět jmen? Říkáš, že lidské rody mají jmen mnoho."

Přikývl jsem. "Těch pět jmen rodu Jeribů je maličkost, k níž musí jejich nositelé přidat slavné činy. Důležité jsou činy, nikoli jména. "

"Gothig je Šiganův rodič, stejně jako mým rodičem je Šigan. "

"Samozřejmě. To přece víš z odříkávání. "

Nakrčil čelo. "Musím tedy dát svému dítěti jméno Taj, až se stanu rodičem?"

"Ano. A Taj musí svoje dítě pojmenovat Haesni. Něco se ti na tom nezdá?"

"Rád bych svoje dítě pojmenoval Dejvidž, po tobě."

Usmál jsem se a potřásl hlavou. "Jméno Taj posloužilo velkým finančníkům, obchodníkům, vynálezům a... vždyť to znáš ze svého odříkávání. Jméno Davidge nesloužilo mnohým. Mysli na to, o kolik by Taj přišel, kdyby se nejmenoval Taj."

Chvilí přemýšlel, pak přikývl. "Strýčku, myslíš, že Gothig ještě žije?"

"Pokud vím, ano. "

"Jaký je?"

Zavzpomínal jsem na Jerryho, když hovořil o svém rodiči Gothigovi. "Učil hudbu a má velkou sílu. Jerry... Šigan říkal, že holýma rukama dokáže ohýbat kovové tyče. Je taky velice vážený. Myslím si, že právě teď je ještě moc smutný. Domnívá se, že rod Jeribů zanikl."

Zammis se zamračil a nakrčil svoje žluté obočí. "Strýčku, musíme se dostat na Draco. Musíme říct Gothigovi, že jeho rod pokračuje."

Zimní ledy se začaly tenčit a vysoké boty, stan a tlumoky byly připraveny. Na svých nových tepelněizolačních oblecích jsme prováděli poslední úpravy. Jerry sice dal *Talman* mně, abych se ho naučil, ale nyní ta zlatá krychle visela na krku Zammisovi. Ten z ní čas od času vytahoval zlatou knížečku a celé hodiny ji studoval.

"Strýčku?"

"Co?"

"Proč Dráčové hovoří a píšou jinou řečí než lidé?"

Zasmál jsem se. "Zammisi, lidé píšou a hovoří mnoha jazyky. Angličtina je pouze jedním z nich."

"A jak se lidé mezi sebou domluví?"

Pokrčil jsem rameny. Vždycky se nedomluví, a když se domlouvají, používají tlumočníky - to jsou lidé, kteří hovoří oběma jazyky. "

"Ty a já hovoříme anglicky a dračky -jsme tedy tlumočníci?"

"Řekl bych, že bychom mohli být, kdybychom se někdy setkali s člověkem a Dráčem, kteří by chtěli spolu hovořit. Nezapomeň, že je dosud válka. "

"Jak může válka skončit, když lidé a Dráčové spolu nehovoří?"

"Řekl bych, že nakonec budou spolu hovořit. "

Usmál se. "Myslím, že bych rád dělal tlumočníka a pomohl, aby válka skončila. "

Odložil šití a natáhl se na svou novou matraci. Vyrostl totiž tak, že stará matrace pro něho byla malá a sloužila mu nyní jako polštář. "Strýčku, myslíš, že za lesem někoho najdeme?"

"Doufám."

"A když najdeme, půjdeš se mnou na Draco?"

"Slíbil jsem tvému rodiči, že půjdu. "

"Ale potom... chci říct, co budeš dělat potom, až budu mít za sebou odříkávám rodu?"

Zahleděl jsem se do ohně. "Nevím." Pokrčil jsem rameny. "Kvůli válce se taky nemusíme na Draco jen tak hned dostat. "

"Ale potom, co budeš dělat?"

"Asi se vrátím na vojnu."

Opřel se o loket, když se nadzvedl. "Budeš zase stíhacím pilotem?"

"Jistě. Vždyť já vlastně nic jiného dělat neumím!"

"A budeš zabíjet Dracy?"

Odložil jsem šití na zem a pozorně se na Draca zahleděl. Od té doby, kdy jsme si to s Jerryem rozdali, se hodně změnilo - víc, než jsem si uvědomil. Potrásl jsem hlavou. "Ne. Asi se pilotem nestanu - aspoň ne vojenským. Možná že bych mohl sehnat místo obchodního pilota. " Pokrčil jsem rameny. "Ale možná, že mi vojáci jinou možnost nedají."

Posadil se a chvíli neřekl ani slovo - pak se postavil, přistoupil k mému lůžku a klekl si přede mnou do písku. "Strýčku, já tě nikdy neopustím."

"Nebud' blázen. Budeš mít kolem sebe svoje. Svého prarodiče Gothiga, Šiganovy sourozence, jejich děti - úplně na mě zapomeneš."

"Zapomeneš ty na mě?"

Zahleděl jsem se do těch žlutých očí, pak jsem napřáhl ruku a dotkl se jeho tváře. "Ne. Na tebe nezapomenu. Ale ty, Zammisi, si uvědom, že jsi Dráč a že já jsem Člověk, a v tom je to, co tuto část vesmíru rozděluje."

Odtáhl mou ruku ze svého obličej, roztáhl prsty a pozorně se na ně zahleděl. "Ať se stane cokoli, já na tebe, strýčku, nikdy nezapomenu."

Ledy zmizely a Dráč a já jsme s tlumoky na zádech stáli ve spršce sněhu před hrobem Jerryho. Zammis byl vyšší než já a vzrůstem tedy Jerryho předstihl - a mně se ulevilo, když jsem zjistil, že mu boty padnou.

Zammis si dal tlumok na ramena, pak se od hrobu odvrátil a zaletěl pohledem na moře. Sledoval jsem jeho pohled a zjistil, že se dívá na valící se vysoké vlny, které pěnily a rozbíjely se o skaliska. Podíval jsem se opět na něho. "Na co myslíš?"

Sklopil oči, pak se ke mně otočil. "Strýčku, nikdy dřív jsem o tom neuvažoval, ale... bude se mi po tom všem tady stýskat."

Zasmál jsem se. "Blbost! Po tomhle?" Poplácal jsem Zammise po rameni. "Proč by se ti po tom všem tady mělo stýskat?"

Opět se ohlédl na moře. "Naučil jsem se tady mnohému. Tys mě tady mnohému naučil, strýčku. Tady jsem žil svůj život."

"Jen jeho začátek, Zammisi. Svůj život máš teprve před sebou."

Pokýval jsem hlavou k hrobu. "Rozluč se s ním."

Otočil se k hrobu, přistoupil k němu a pak vedle něho poklekl a začal odstraňovat kameny. Po několika minutách odkryl kostru ruky s třemi prsty. Pokýval hlavou a rozplakal se. "Promiň, strýčku, ale nedokázal jsem slzy zadržet. Dosud pro mě byl hrob jen hromadou kamení. Teď je něčím víc." Vrátil kameny na původní místo, pak povstal.

Pohodil jsem hlavou směrem k zakrslému lesu. "Jdi napřed. Hned tě dohoním."

"Ano, strýčku."

Zammis se odebral směrem k holým stromům a já jsem sklonil pohled k hrobu. "Tak, Jerry, co říkáš Zammisovi? Je vyšší, než jsi byl ty. Asi mu hadi šli k duhu." Dřepl jsem si vedle hrobu, zvedl menší kámen a přidal jej k hromadě. "Asi to tak je. Buď se nám podaří dostat k Dráčům, nebo při tom pokusu zahyneme." Zvedl jsem se a pohlédl na moře. "Jo, pár věcí jsem se tady naučil. V jistém smyslu mi to všechno bude scházet."

Obrátil jsem se opět k hrobu a hodil si na záda tlumok. "*Endeva sán, Jeriba Šigan*. Sbohem, Jerry."

Obrátil jsem se a zamířil za Zammisem do lesa.

V dnech, které následovaly, nevycházel Zammis z úžasu. Mně osobně připadala obloha stejná, kalně šedivá, a těch několik odlišných rostlinných a živočišných druhů, s nimiž jsme se setkali, nebylo ničím pozoruhodným. Když jsme prošli zakrslým lesem, celý den jsme stoupali do mírného návrší, a pak jsme se ocitli na široké, nekonečné rovině. Do výše kotníků tam rostla purpurová tráva, která nám ve stejném odstínu špinila boty. Na to, abychom pokračovali v chůzi, byly noci příliš chladné, a proto jsme je trávili ve stanu. Za téměř neustálého deště se tukem upravený stan a šaty dobře osvědčily.

Byli jsme na cestě snad dva dlouhé fyrinské dny, když jsme to zahlédli. Pronikavě to nad námi zaječelo, ale zmizelo to nad obzorem dřív, než kdokoli z nás stačil něco říct. Nepochyboval jsem o tom, že ta loď, kterou jsem zahlédl, letěla ve výšce na přistání.

"Strýčku, viděli nás?"

Potrásl jsem hlavou. "Ne. Pochybuji o tom. Ale ta loď přistávala. Slyšels? Přistávala někde před námi."

"Strýčku?"

"Jdeme dál! Co je?"

"Byla to dračka nebo lidská loď?"

Rázem mě nadšení opustilo. Ta myšlenka mě pronásledovala stále. Zahnal jsem ji mávnutím ruky. "Pojď. Na tom nezáleží. Tak či onak, tebe vezmou na Draco. Ty jsi nevoják, takže ozbrojené síly Spojených národů Země ti nemohou nic udělat, a jestliže to jsou Dráčové, budeš úplně volný."

Vydali jsme se na pochod. "Ale, strýčku, jestliže to bude dračka loď, co se stane s tebou?"

Pokrčil jsem rameny. "Stanu se válečným zajatcem. Dráčové tvrdí, že uznávají meziplanetární válečné dohody, takže bych měl být v pohodě." Jo, *zlaté oči!* rezonovalo mi hlavou zezadu dopředu. Velikou otázkou bylo to, zda se raději stanu drackým válečným zajatcem nebo trvalým usedlíkem na Fyrinu IV. Avšak odpověděl jsem si na ni již dávno. "Pojď. Přidáme do kroku. Nevíme, jak dlouho to bude trvat, než se tam dostaneme, ani jak dlouho zůstane loď na

zemi."

Levá dopředu, pravá dopředu. Až na několik krátkých přestávek jsme se nezastavili - ani když padla noc. Námaha nás zahřívala. Obzor se zdánlivě vůbec nepřibližoval, a čím déle jsme se k němu štváli, tím trudnomyslnější jsem se stával. Muselo uplynout dost dní - hlavu jsem měl otupělou únavou stejně jako nohy - když jsem se propadl purpurovou trávou do díry. Všechno kolem okamžitě ztmavlo a já jsem v pravé noze pocítil bolest. Cítil jsem, jak na mě přichází mdloba, a přivítal její teplo, odpočinek a klid.

"Strýčku? Strýčku? Probud' se! Prosím tě, probud' se!"

Cítil jsem na svém obličeji popleskávání, i když jaksi vzdáleně. Do mozku se mi vryla prudká bolest, která mě zcela probrala. Ať visím, jestli jsem si nezlomil nohu! Vzhlédl jsem a spatřil okraje díry lemované trávou. Seděl jsem v mělké tekoucí vodě. Vedle mě dřepěl Zammis.

"Co se stalo?"

Zammis ukázal nad sebe. "Ta díra byla zakrytá jen blátem a rostlinami, voda musela půdu odplavit. Ale jsi v pořádku?"

"Až na nohu. Asi jsem si ji zlomil."

Opřel jsem se o rozblácenou stěnu. "Zammisi, budeš muset jít dál sám."

"Nemůžu tě tady nechat, strýčku!"

"Koukej, jestli se s někým potkáš, můžeš ho sem pro mě poslat."

"Co když tady stoupne voda?" Ohmatával mi nohu, dokud jsem sebou neškubl. "Musím tě odtud vynést. Co mám s tvou nohou udělat?"

To děcko mělo pravdu. Neměl jsem v úmyslu utopit se. "Potřebujeme něco tvrdého. Nohu mi musíš ovázat tak, aby se nemohla pohnout."

Sundal si tlumok, klekl do vody a bláta a prohrabal jeho obsah, pak prohrabal svinutý stan. Pomocí stanových kolíků mi ovázal nohu hadí kůží odtrženou ze stanu. Pak z dalších kusů kůže udělal dvě smyčky a každou z nich mi navlékl na jednu nohu. Pak mě podepřel a navlékl si smyčky na ramena. Nadzvedl mě a já jsem omdlel.

Ležel jsem na zemi, přikrytý zbytky stanu, a Zammis mi třásl ramenem. "Strýčku? Strýčku?"

"Ano?" zašeptal jsem.

"Strýčku, jsem připraven jít dál. " Ukázal vedle mě. "Tady máš jídlo, a když začne pršet, přetáhneš si stan přes obličej. Kudy půjdu, budu dělat značky, abych našel cestu zpátky."

Přikývl jsem. "Dej na sebe pozor."

Potrásl hlavou. "Strýčku, můžu tě nést. Neměli bychom se rozdělovat."

Chabě jsem zavrtěl hlavou. "Nech mě odpočinout, Zammisi. Nevydržel bych. Najdi někoho a přiveď ho sem. " Cítil jsem, jak se mi obrací žaludek a jak mi studený pot smáčí kožený oblek. "Jdi, pospěš si!"

Natáhl ruku, uchopil tlumok a povstal. S tlumokem upevněným na ramenou se otočil a rozběhl se směrem, kudy letěla loď. Doprovázel jsem ho pohledem, dokud mi nezmizel z očí. Pak jsem pohlédl k obloze a zahleděl se do mračen. "Tentokrát jsi mě skoro dostal, ty svinskej kizlode, ale nepočítal jsi s Dráčem... Pořád zapomínáš... že jsme dva... " Ztratil jsem vědomí a zase ho nabyl - ucítil jsem na tváři déšť a přetáhl jsem si stan přes hlavu. Za pár sekund jsem znovu omdlel.

"Davidge? Poručík Davidge?"

Otevřel jsem oči a spatřil to, co jsem už čtyři pozemské roky neviděl, totiž lidskou tvář. "Kdo jste?"

Byla to tvář mladá, podlouhlá a přikrytá krátkými blond vlasy. A usmívala se. "Jsem kapitán Steernan, vojenský lékař. Jak se cítíte?"

Zauvažoval jsem o té otázce a usmál se. "Jako by mě napíchali spoustou kvalitních drog."

"To se taky stalo. Nebyl jste na tom nijak růžové, když vás sem průzkumný oddíl přivezl."

"Průzkumný oddíl?"

"Vy o tom asi nevíte. Spojené státy Země a Dračka sněmovna ustavili komisi pro dohled nad kolonizací nových planet. Válka skončila."

"Skončila?"

"Ano."

Něco tíživého ze mě spadlo. "Kde je Zammis?"

"Kdo?"

"Jeriba Zammis - Dráč, co byl se mnou."

Doktor pokrčil rameny. "O něm nic nevím, ale myslím, že se o něho postarali Dacani."

Dacani dacani. Kdysi jsem jim tak taky říkal. Ale když jsem ten výraz uslyšel ze Steermanových úst, připadl mi neznámě cizí, odpuzující. "Zammis je Dráč, nikoli Dacan."

Nakrčil obočí, pak pokrčil rameny. "Jistě. Když to říkáte. Teď si ještě trochu odpočinete a já se na vás za pár hodin přijdu zase podívat."

"Mohu Zammise vidět?"

Usmál se. "Proboha, to ne. Vracíte se zpět na základnu Spojených států Země v Delfy. Ten... Dráč je pravděpodobně na cestě na Draco. " Pokýval hlavou, otočil se a zmizel. Bože, jak já jsem se cítil ztracený. Rozhlédl jsem se a zjistil jsem, že se nacházím v nemocničním oddílu lodě. Na lůžkách po dvou stranách vedle mě někdo ležel. Ten, co ležel po mé pravici, potřásl hlavou a znovu se věnoval čtení nějakého časopisu. Ten na levé straně se zatvářil rozčileně. "Ty zatracenej dacanskej patolízale!" Otočil se na druhou stranu a nabídl mi pohled na svůj zadek.

Znovu mezi lidmi, ale ještě osamocenější, než jsem kdy byl. *Misnúram va sidet*, jak poznamenává Mistan v *Talmanu* z tiché retrospektivy osmi set let. Samota je myšlenka - nikoli něco, co se někomu dělá, ale něco, co si někdo dělá sobě sám. *Tehdy Jerry potřásl hlavou, pak na mě ukázal žlutým prstem, když slova, která chtěl vyslovit, se zformovala ve větu. "Dejvidž... pro mě je samota zármutek - maličkost, které by se mělo vyhnout, kdyby to bylo možné, a ne se jí bát. Myslím, že ty bys raději volil smrt, než abys byl sám se sebou. "*

Misnúram já va nos misnúram van dunos. "Ty, kdož jsi sám se sebou, budeš vždy sám i s jinými. " Znovu Mistan. Takové konstatování vypadá na první pohled jako protimluv, ale jeho pravdivost potvrzuje skutečnost. Připadal jsem si mezi svými jako cizinec, protože jsem s nimi nesdílel nenávisť a protože jim láska připadala jako něco vzdáleného, nemožného a perverzního. *"Myšlenkový smír s jinými nastává pouze v mysli, která je ve vesmíru sama se sebou. "* Opět Mistan. Nesčíslněkrát během cesty na základnu v Delfy v nemocničním oddíle a pak během řízení o propuštění z činné služby jsem si sahával k hrudi, abych se dotkl *Talmanu*, který tam již nevisel. Co se stalo se Zammisem? Vojenským silám Spojených států Země to bylo jedno a dracké úřady mlčely - prý to není moje záležitost.

Vysloužilí vojenští piloti neměli moc příležitostí k zaměstnání a civilní místa volná nebyla - zejména ne pro pilota, který v kokpitu nasedl čtyři roky, na jednu nohu kulhal a byl dacanským patolízalem. , Dacanský patolízal' měl - jako nadávka - svoje předchůdce v konfidentovi, kacíři, buzerantovi a miláčkovi negrů a shrnoval je všechny dohromady.

Zpětně mi proplatili mzdu ve výši osmačtyřiceti tisíc kreditů, takže jsem finanční problémy neměl. Problém jsem měl s tím, co udělat se sebou. Chvíli jsem dělal dusno na základně v Delfy, ale pak jsem odletěl s transportem na Zemi, kde jsem byl několik měsíců zaměstnán u jednoho malého knižního nakladatelství, pro které jsem překládal dracké tituly. Zdálo se, že

Dráčové se nadchli pro kovbojky: "Ruce vzhůru, nágusátr "Liž si oko, Šerife." Beng, beng! Pistole vychrlily záblesky a kizlode šadsát se skácel na thesa.

Praštil jsem s tím.

Konečně jsem zavolaal svým rodičům. *Proč ses neozval dřív, Willy? Měli jsme obrovskou starost... Musel jsem vyřídit pár věcí, otče... Ne, ani ne... Ano, synu, chápeme... muselo to být hrozné... Otče, rád bych se u vás na pár dní zastavil...*

Ještě než jsem zaplatil za ojetý Dearman Electric, věděl jsem, že dělám chybu, že se vracím domů. Toužil jsem po domově, ale ne po takovém, který jsem opustil, když mi bylo osmnáct. Přesto jsem tam mířil, protože jsem neměl kam jinať jet.

Jel jsem sám za tmy a jen po starých silnicích, jediným zvukem byl tichý šum motoru. Prosincová půlnoc byla jasná a přes kupoli průzoru jsem viděl hvězdy. Do myšlenek mi vklouzl Fyrin IV, bouřící oceán, nekonečné větry. Zastavil jsem na kousku roviny mimo silnici a vypnul světla. Za několik minut se moje oči přizpůsobily tmě a já jsem vystoupil z auta a zavřel dveře. V Kansasu je vidět velký kus oblohy, a hvězdy se zdály být tak blízko, že by se jich člověk mohl dotknout. Sníh mi křupal pod nohama. Vzhlédl jsem a snažil se v tisících viditelných hvězd najít Fyrin.

Fyrin je v souhvězdí Pegasus, ale neměl jsem natolik vycvičený zrak, abych toho okřídleného koně poznal v hvězdách, které ho obklopovaly. Pokrčil jsem rameny, uvědomil si, jak mrzne, a rozhodl se vrátit se do auta. Když jsem hmatal po klíče dveří, spatřil jsem souhvězdí, které jsem s určitostí poznal: Draco. Dráč s ocasem obtočeným kolem Malého medvěda visel na obloze obráceně. Eltanin na nosu draka je mateřským světlem dráčů. Jeho druhá planeta Draco byla domovem Zammise.

Osllepila mě světla přijíždějícího automobilu. Otočil jsem se směrem k němu - po chvíli vedle mě někdo zastavil. Okénko u řidiče se otevřelo a ze tmy se někdo zeptal, "Nepotřebujete pomoc?"

Zavrtěl jsem hlavou. "Ne, díky. " Ukázal jsem k obloze. "Jen jsem se díval na hvězdy."

"Je hezká noc, že?"

"To je"

"Určitě nepotřebujete pomoci?"

Zavrtěl jsem hlavou. "Díky... počkejte. Kde je nejbližší civilní kosmodrom?"

"V Salině, asi hodinu cesty vaším směrem. "

"Díky."

Zahlédl jsem, jak z okénka zamávala ruka, pak auto zmizelo. Podíval jsem se ještě jednou na Eltanin a nastoupil opět do svého auta.

O šest měsíců později jsem stál před starobyrou kamennou bránou a říkal si, co tady sakra pohledávám. Cesta na Draco, v posledním úseku výhradně ve společnosti Dráčů, mi potvrdila pravdivost Namvákových slov: Mír je často pouze válka bez válčení.

Papírové doklady mi dávaly právo na Draco odcestovat, ale dračí byrokrati a jejich kouzelníci s papírováním dovedli umění komplikovat věci k dokonalosti dřív, než první člověk vstoupil do kosmického prostoru. Vyhrožoval jsem, podplácel a dlouhé dny vyplňoval formuláře; kontrolovali mě a přezkoumávali na nemoci a kontraband a ptali se na důvod návštěvy; vyplňoval jsem jiné formuláře a znovu vyplňoval ty, které jsem již jednou vyplnil, a čekal jsem, čekal a čekal...

Na lodi jsem strávil většinu času ve své kajutě, ale jelikož mě dračí stevardi odmítli obsluhovat, chodil jsem jíst do salonu. Vždycky jsem seděl sám a naslouchal komentářům o sobě z ostatních boxů. Usoudil jsem, že cestou nejmenšího odporu je předstírat, že nerozumím, o čem mluví. Vždycky se předpokládá, že lidé dračky neumí.

"To musíme jíst ve stejném oddíle s tím *irkmánským* hnusem?"

"Podívej, jak mu ta sejrovitá kůže uhrovatí - a ten jeho příšerně zapáchající porost na hlavě. Fuj! To je smrad!"

Jen jsem trochu stiskl zuby a zabořil pohled do talíře.

"To odporuje *Talmanu*, že by zákony vesmíru byly tak prohnilé, aby vyprodukovaly taková stvoření."

Otočil jsem se tváří k těm třem Dracům, kteří seděli v boxu přes uličku naproti mně a pak jsem dračky řekl: "Kdyby vaši rodoví předchůdci byli způsobilí naučit vesmírný kiz používat ochranné prostředky, ani byste neexistovali." Věnoval jsem se opět jídlu, zatímco dva Dráčové zápasili s tím třetím, aby ho udrželi na místě.

Najít, kde rod Jeribů na Draco sídlí, nebylo nijak obtížné. Jejich pozemky obepínala vysoká kamenná zeď, a již od brány jsem poznal impozantní kamenný rodový dům, který mi Jerry popsal. Strážnému u brány jsem sdělil, že chci navštívit Jeribů Zammise - ten na mě upřel udivený pohled, ale pak zmizel ve výklenku za branou. Za několik okamžiků se z domu vynořil jiný Dráč a rychle krácel přes široký trávník přede mnou. Vypadal, jako by vypadl Jerrymu z oka.

Vy jste ten *Irkmán*, který chce navštívit Jeribů Zammise?"

Přikývl jsem. "Zammis vám o mně musel vyprávět. Jmenuji se Willis Davidge. "

Pozorně si mě prohlížel. "Jsem Estone Něv, sourozenec Jeriby Šigana. Můj rodič, Jeriba Gothig, si přeje se s vámi setkat. " Náhle se otočil a vyrazil směrem k domu. Následoval jsem ho s hlavou v oblacích z pomyšlení, že zase Zammise uvidím. Okolí jsem téměř nevnímal, dokud mě neuvedli do velké místnosti s klenutým stropem. Jerry mi jednou řekl, že ten dům je starý čtyři tisíce let. Věřil jsem mu to. Když jsem vstoupil do místnosti, jiný Dráč, který tam byl, povstal a šel mi naproti. Byl starý, ale poznal jsem, kdo to je. "Vy jste Gothig, Šiganův rodič."

Upřel na mě svoje žluté oči. A kdo jste vy, *Irkmane*? " Napřáhl scvrklou tříprstou ruku. "Co víte o Jeribu Zammisovi a jak to, že hovoříte dračky úplně stejně, jako hovořil můj potomek Šigan? Co zde pohledáváte?"

"Dračky hovořím takovým způsobem proto, že mě vaši řeč naučil Jeriba Šigan."

Starý Dráč naklonil hlavu na stranu a přimhouřil svoje žluté oči. "Vy jste mého potomka znal? Jak to?"

"Úřad pro pátrání vám to nesdělil?"

"Oznámili mi, že můj potomek Šigan padl při bitvě o Fyrin IV. To bylo před více než šesti lety. Oč vám jde, *Irkmane*?"

Odvrátil jsem se od Gothiga k Nevovi. Mladší Drac si mě prohlížel stejně podezřívavě. Obrátil jsem se opět ke Gothigovi. "Šigan nepadl v boji. Uvázli jsme spolu na Fyrinu IV a žili tam celý rok, Šigan zemřel, když rodil Zammise. O rok později nás našel spojený průzkumný oddíl a..."

"Dost! To stačí, *Irkmane*! Jste zde kvůli penězům, nebo chcete využít můj vliv k obchodním kontaktům -nebo co?"

Zamračil jsem se. "Kde je Zammis?"

Dráčovy oči se zaleskly slzami z hněvu. "Žádný Zammis neexistuje, *Irkmane*! Rod Jeribů zanikl, když Šigan zahynul!"

Potrásal jsem hlavou a oči se mi rozšířily údivem. "To není pravda. To tedy vím. Staral jsem se o Zammise - komise vám nic neřekla?"

"Řekněte rovnou, oč vám jde, *Irkmane*! Nemám moc času."

Pozorně jsem se na Gothiga zadíval. Ten starý dráč se od komise nic nedozvěděl. Dracké úřady převzaly Zammise a ten se vypařil. Gothigovi se nic neřeklo. Proč? "Gothigu, já jsem s

Šiganem byl a od něho jsem se naučil vaši řeč. Když dal život Zammisovi a při tom zemřel, postaral jsem se..."

"*Irkmane*, jestli se nedostanete k tomu, oč vám jde, budu nucen požádat Něva, aby vás vyhodil. Šigan padl v bitvě o Fyrin IV. O tom nás uvědomila Dračka flotila hned o několik dnů později."

Přikývl jsem. "Tak mi tedy, Gothigu, řekněte, jak jsem se dostal k tomu, že znám rod Jeribů. Chcete, abych vám ho odříkal?"

Gothig ze sebe vyrazil něco neurčitého. "Tvrdíte, že znáte rod Jeribů?"

"Ano."

Prudce ke mně napřáhl ruku. "Tak tedy odříkávejte."

Nadechl jsem se a začal. Když jsem se dostal ke sté sedmdesáté třetí generaci, Gothig poklekl na kamennou podlahu vedle klečícího Něva. V takové poloze setrvali oba dráčové tři hodiny, které jsem na odříkávání potřeboval. Když jsem skončil, Gothig sklonil hlavu a rozplakal se. "Ano, *Irkmane*, ano. Skutečně jsi Šigana znal. Ano." Pak ke mně vzhlédl a z jeho očí, doširoka rozevřených, zazářila naděje. "A tvrdíš, že se Šigan postaral o pokračování rodu - že se narodil Zammis?"

Přikývl jsem. "Nevím, proč vás o tom komise neuvědomila."

Povstal a zamračil se. "To zjistím, *Irkmane* -jak se vlastně jmenuješ?" "Davidge. Willis Davidge."

"To zjistíme, *Dejvidž*."

Gothig mě ubytoval ve svém domě, a to bylo moje štěstí, protože mi zůstalo jen něco málo přes jedenáct set kreditů. Poté, co učinili spoustu dotazů, poslal mě a Něva do Ústředny v Sendievu, hlavním městě na Draco. Jak jsem poznal, rod Jeribů měl velký vliv, a tak se ty obrovské administrativní průtahy zkrátili na minimum. Konečně nás nasměrovali na zástupce Spojené průzkumné komise, Draca jménem Jozdn Vrule. Ten vzhlédl od dopisu, který mi dal Gothig, a nakrčil čelo. "Kde jste k tomu přišel, *Irkmane*?"

"Mám dojem, že je to podepsáno."

Pohlédl znovu na dopis, pak zase na mě. "Rod Jeribů patří na Draco k nejváženějším. Tvrdíte, že vám ten dopis dal Jeriba Gothig?"

"Vím určitě, že jsem to už říkal. Cítil jsem, že pohybuji rty..."

Zasáhl Něv. "Vy máte k dispozici údaje a informace týkající se průzkumné mise na Fyrinu IV. Chceme vědět, co se stalo s Jeribou Zammisem."

Jozdn Vrule se zamračil a opět pohlédl na dopis. "Estone Něvě, vy jste zakladatel svého rodu, je tomu tak?"

"Je."

"Chcete svůj rod založit s hanbou? Proč vás vidím s tímto *Irkmanem*?"

Něv ohrnul horní ret a překřížil ruce. "Jozdne Vrule, hodláte-li v dohledné budoucnosti chodit po této planetě jako svobodný občan, bude k vašemu prospěchu, když přestanete pracovat ústy a začnete hledat Jeribu Zammise."

Jozdn Vrule sklopil pohled a pozorně si prohlížel prsty, pak znovu pohlédl na Něva. "Dobrá, Estone Něvě. Vyhrožujete mi, co se stane, když vám neřeknu pravdu. Myslím, že zjistíte, že pravda je ještě horší hrozbou." Načmáral něco na kus papíru, pak podal papír Nevovi. "Jeribu Zammise najdete na této adrese, a budete proklínat den, kdy jsem vám ji předal."

Do kolonie pro choromyslné jsme vstoupili s nepříjemným svíráním v žaludku. Dráčové kolem nás zírali prázdňma očima nebo křičeli nebo měli pěnu u úst nebo se chovali jako

zvěř. V kolonii se k nám přidal Gothig. Dračky ředitel kolonie se na mě zamračil a kývl hlavou ke Gothigovi. "Vraťte se, Jeribo Gothigu, dokud je to ještě možné. Za touto místností není nic než bolest a utrpení!"

Gothig uchopil ředitele za přední díl pláště. "Poslouchejte, vy obtížný hmyze. Jestli je Jeriba Zammis mezi těmito zdmi, okamžitě ho přiveďte. Jinak na vaši špičatou hlavu dopadne mocná pěst Jeribova rodu."

Ředitel pozvedl hlavu, zkrivil rty, pak přikývl. "Dobrá, dobrá, vy důležitý kazmíte! Snažil jsem se chránit pověst Jeribů. Snažil! Teď uvidíte sám. " Pokýval hlavou a sešpulil rty. "Ano, vy přebohatý stoupenče novot, teď uvidíte. " Načmáral něco na kus papíru a podal jej Nevovi. "Tím, že vám tento papír dávám, ztrácím svoje postavení, ale vezměte si ho! Ano, vezměte si ho! Spatříte tu bytost, kterou nazýváte Jeriba Zammis. Spatříte ji a zapláčete!"

Jeriba Zammis seděl na kamenné lavičce uprostřed stromů a trávy a zíral do země. Oční víčka se mu ani nezachvěla, ruce ani nepohnuly. Gothig se na mě zamračeně podíval, ale já jsem se Šiganovu rodiči teď nemohl věnovat. Přistoupil jsem k Zammisovi. "Zammisi, poznáváš mě?"

Hledal myšlenky v miliónu zapadlých zákoutí mozku a vzhlédl ke mně svýma žlutýma očima. Nespatřil jsem nic, co by nasvědčovalo, že mě poznává. "Kdo jste?"

Podřepil jsem, položil mu ruce na ramena a zatřásl jimi. "Sakra, Zammisi, ty mě nepoznáváš? Jsem tvůj strýček. Vzpomínáš? Na strýčka Davidge?"

Zapotácel se na lavičce, pak zavrtěl hlavou, zvedl ruku a zamával na sanitáře. "Chci jít do svého pokoje. Prosím, nechte mě odejít do mého pokoje. "

Povstal jsem a popadl Zammise za přední díl jeho nemocničního pláště. "Zammisi, to jsem já!"

Místo odpovědi na mé zíraly jeho oči, tupé a bez života. Sanitář mi položil ruku na rameno. "Nechte ho jít, *Irkmane*. "

"Zammisi!" Otočil jsem se na Něva a Gothiga. "Řekněte něco!"

Dračky sanitář vytáhl z kapsy obušek a sugestivně jím udeřil do dlaně své ruky. "Nechte ho jít, *Irkmane*.

Gothig postoupil o pár kroků. "Vysvětlíte to!"

Sanitář pohlédl na Gothiga, Něva, mne a pak na Zammise. "Tento... tvor... k nám přišel, protože se vyznával z lásky, rozumíte z lásky k lidem! To je obrovská zvrácenost, Jeribo Gothigu. Před takovou hanbou nás vláda chrání. Chtěl byste do ní rod Jeribů zatáhnout?"

Pohlédl jsem na Zammise. "Co to Zammisovi dáváš, ty kizlodskej smrade? Trochu šoků? Trochu drog? Gumuješ mu paměť?"

Sanitář mi věnoval pohrdavý pohled, pak potřásl hlavou. "Tomu vy, *Irkmane*, nerozumíte. On by jako *Irkmán val* - milovník lidí - nebyl šťastný. My mu chceme umožnit, aby v dracké společnosti našel svoje místo. Myslíte si, že je na tom něco špatného?"

Znovu jsem pohlédl na Zammise a zavrtěl hlavou. Moc dobře jsem si pamatoval, jaké zacházení jsem si vytrpěl od svých rasových bližních. "Ne. Nemyslím, že je na tom něco špatného... Prostě nevím."

Sanitář se obrátil na Gothiga. "Pochopte prosím, Jeribo Gothigu. Nemohli bychom vystavit rod Jeribů takové potupě. Váš praprotomek je téměř zdrav a brzy se podrobí reedukačnímu programu. Za necelé dva roky budete mít pokračovatele rodu hodného svého jména. Je na tom něco špatného? "

Gothig pouze potřásl hlavou. Podřepí jsem si před Zammise a vzhlédl do jeho žlutých očí. Vztáhl jsem k němu ruce a vzal do nich jeho pravici. "Zammisi?"

Shlédl na mne, přisunul svou levou ruku a nadzvedl mou levou ruku a roztáhl prsty. Po jednom odpočítával prsty na mé ruce, pak se mi podíval do očí a znovu se věnoval mé ruce. "Ano... Znovu ukazoval, "Jeden, dva, tři, čtyři, pět!" A znovu mi pohlédl do očí. "Čtyři, pět!"

Přikývl jsem. "Ano. Ano."

Přítáhl si mou ruku k obličeji a držel ji u něho. "Strýčku... strýčku. Říkal jsem ti, že na tebe nikdy nezapomenu."

Roky, které uplynuly, jsem ani nepočítal. Měl jsem opět plnovous a hadí kůži na sobě a klečel jsem u hrobu svého přítele Jeriby Šigana. Vedle něho byl čtyři roky starý hrob Gothiga. Přerovnal jsem několik kamenů, pak jsem několik dalších přidal. Utáhl jsem si kůži těsně kolem sebe, abych se chránil před větrem, posadil se vedle hrobu a vyhlédl na moře. Pod šedočerným příkrovem mraků dosud pěnily obrovské vlny. Brzy bude všude plno ledu. Pokýval jsem hlavou a pohlédl na svoje zjizvené, vráscité ruce, pak na hrob.

"Nemohl jsem zůstat s nimi v osadě, Jerry. Nerozuměj mi špatně, je tam hezky. Až moc. Ale já jsem se pořád díval z okna, viděl jsem oceán a myslel na jeskyni. Jsem tak nějak sám. Ale to je dobře. Vím, kdo a co jsem, Jerry, a jen o to vlastně jde, že?"

Zaslechl jsem nějaký zvuk. Skrčil jsem se, položil si ruce na stále hůře sloužící kolena, odstrčil se a postavil. Od chráněné osady přicházel nějaký Dráč s dítětem v náruči.

Poškrabal jsem se ve vousech. "Ach, Taji, tak to je tvoje první dítě?"

Přikývl. "Byl bych rád, strýčku, kdybys ho naučil všemu, co musí znát: rodovou linii, *Talman* a jak žít na Fyrinu IV, naší planetě, které říkáme Přátelství."

Vzal jsem uzlík do náruče. Buclaté tříprsté ručky zamávaly ve vzduchu, pak mě uchopily za kožený oblek. "Ano, Taji, toto je Jeriba. "

Vzhlédl jsem k němu. "A jak se daří tvému rodiči, Zammisovi?"

Pokrčil rameny. "Je na tom tak nějak přiměřeně. Přeje ti vše nejlepší."

Přikývl jsem. "A tobě totéž, Taji. Zammis by měl z té klimatizované cely vypadnout, vrátit se a žít v jeskyni. To by mu udělalo dobře."

Taj se zazubil a pokýval hlavou. "Řeknu mu to, strýčku. "

Ukázal jsem palcem na sebe. "Podívej se na mě! Vidíš, že bych byl nemocen, ano?"

"Ne, strýčku."

"Řekni Zammisovi, aby doktory vykopli a vrátil se sem do jeskyně, rozumíš?"

"Ano, strýčku. " Usmál se. "Nepotřebuješ něco, strýčku?"

Přikývl jsem a poškrabal se na zátylku. "Toaletní papír. Jen pár balíčků. Možná taky dvě lahve whisky - ne, na whisky zapomeň. Počkám, dokud si tady Haesni neodbude první rok. Takže jen ten toaletní papír."

Uklonil se. "Ano, strýčku, a necht' tě mnoho úsvitů zastihne ve zdraví."

Pokynul jsem netrpělivě rukou. " To zastihne, to ano. Jen nezapomeň na toaletní papír."

Znovu se uklonil. "Nezapomenu, strýčku."

Obrátil se a kráčel zakřslým lesem zpět k osadě. To tehdy Gothig složil hotovost a přestěhoval celý rod včetně příbuzných výhonků na Fyrin IV. Rok jsem s nimi žil, ale pak jsem se odstěhoval zpátky do jeskyně. Sbíral jsem dřevo, udil hady a odolával zimám. Zammis mi dal malého Taje, abych ho vychoval v jeskyni, a nyní mi Taj dal Haesmho. Kývl jsem hlavou na dítě.

"Tvoje dítě se bude jmenovat Gothig a pak... " Vzhlédl jsem k obloze a ucítil, jak mi na obličeji schnou slzy. "A pak Gothigovo dítě se bude jmenovat Šigan."

Pokýval jsem hlavou a zamířil k rozsedlině, která nás zavede dolů k jeskyni.

Přeložil Jindřich Smékal